

тренінгу / О.Є. Користін. – Одеса: ОДУВС, 2016. – 112 с.

6. Заєць О.М. Інститут аналітичного супроводження досудового розслідування кримінального провадження в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку / О.М. Заєць // Вісник кримінального судочинства. – 2016. – №4. – С. 65-73.

УДК 351:002.6(043.2)

Калюжний Р.А., д.ю.н., професор,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ІНФОРМАЦІЮ В ПРАВОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

В умовах глобалізації та переходу до інформаційного суспільства особливого значення набуває питання реалізації права на інформацію, встановлення пріоритету права людини на інформацію як необхідної складової демократичного суспільства. Дана ситуація зумовлює потребу у розробці методологічних засад формування системи правового регулювання інформаційних відносин в Україні в частині реалізації права на інформацію, а також вироблення теоретичних підходів до забезпечення державних гарантій права на інформацію.

Зважаючи на те, що становлення сучасної української правової системи в контексті регулювання інформаційних відносин залежить від загальної тенденції впливу глобалізації на національне законодавство та формування інформаційного суспільства, необхідно акцентувати увагу на правових аспектах реалізації права на інформацію, які повинні враховувати як позитивні (скорочені терміни отримання значної кількості інформаційного продукту), так і негативні (створення стану небезпеки для самої людини) наслідки даних процесів. Тобто основними на шляху забезпечення реалізації права на інформацію мають залишатися такі завдання як створення правової основи, законодавча підтримка, а також правовий захист ринку інформаційних продуктів і послуг.

Якісний розвиток науково обґрунтованої системи правового регулювання інформаційних відносин потребує врахування теоретико-методологічних засад інформаційного права та практики правового регулювання міжнародних інформаційних відносин. Такий стан речей пояснюється тим, що, по-перше, методологія дослідження загальної характеристики етапів становлення, тенденцій розвитку міжнародного та національного інформаційного права, яка базується на діалектичному та порівняльно-правовому методі, надає можливість визначити пріоритети інформаційного права України та надати практичні рекомендації щодо забезпечення конкурентоспроможності національного інформаційного

законодавства. По-друге, досвід зарубіжних країн щодо регулювання інформаційних відносин засвідчує, що інтеграційна концепція, яка передбачає використання за особливою процедурою (ратифікація) міжнародних норм у національному законодавстві, є найбільш прогресивною для української правової системи. Зокрема, в даному контексті з урахуванням необхідності виконання міжнародно-правових вимог щодо збереження конфіденційності персональних даних, особливий правовий захист варто надати інституту особистої таємниці.

На сучасному етапі інформаційне право України, виступаючи самостійною комплексною галуззю національного права, вимагає подальшого теоретичного обґрунтування окремих його інститутів при їх комплексному застосуванні в українській правовій системі, а також дослідження методів правового регулювання з урахуванням їх діалектичного розвитку.

Аналіз значної кількості нормативно-правових актів, прийнятих в останнє десятиліття для врегулювання відносин в інформаційній сфері, визначає ситуаційний підхід до формування інформаційного законодавства України і доводить існування цілої низки проблемних питань: відсутність легальної, ієрархічної єдності законів і тотожного понятійного апарату, суперечність практичного застосування нормативно-правових актів, і, як наслідок, відсутність реального правового механізму реалізації права на інформацію [1, с. 181-185]. Тож нині для розвитку дієвої правової бази в інформаційній сфері потрібно обирати комплексний, тотожний підхід до регулювання всіх напрямів інформаційних відносин, що надасть реальну можливість для демократизації українського суспільства, забезпечить гарантії виконання обов'язків держави перед громадянином та пріоритет людини щодо отримання інформації. Разом з тим, важливим є вироблення стратегії побудови інформаційного суспільства, яка охоплювала б як економічні, політичні, соціальні, технологічні реформи, так і необхідні трансформації влади і громадянського суспільства, баланс особистості, суспільства і держави [2, с. 11].

В системі правового регулювання інформаційних відносин значне місце посідає захист документованої інформації, який передбачає правову охорону будь-якої інформації незалежно від форми носія. А отже, правове забезпечення повинні отримати умови створення відкритої інформації, інформації з обмежено оборотоздатним та обмеженим доступом. Правовими нормами також варто врегулювати процедуру оприлюднення інформації, що втратила режим таємності.

В межах методології інформаційного права необхідно встановити інститут деліктології, адже деліктне право є обов'язковою частиною науки та галузі інформаційного права України. Мається на увазі, що першочерговим завданням сьогодення має стати забезпечення реальної

юридичної відповідальності посадових осіб і керівників органів державної влади за ненадання або не оприлюднення публічних відомостей, чи систематичне порушення права людини на інформацію. Одночасно перегляду потребує механізм покладання юридичної відповідальності на суб'єктів, що створюють неправдиву інформацію, перекручують отримані відомості з метою передачі або передають недостовірну чи неповну інформацію. На законодавчому рівні слід обумовити існування примусових дій проти недобросовісних операторів.

Як висновок, можна констатувати, що відсутність правових меж інформаційного забезпечення та інформаційної взаємодії між управлінськими структурами, між державою, місцевим самоврядуванням, громадянами є гальмуючим фактором розвитку держави. Саме тому в умовах трансформації суспільних відносин, що зумовлена процесами глобалізації та інформатизації, вимагається встановлення чіткого розмежування нормативно-технічного захисту від несанкціонованого доступу до інформації та законодавчого регулювання системи інформаційних відносин.

Література

1. Калюжний Р. А. Теоретико-методологічні засади інформаційного права України: реалізація права на інформацію: монографія / Р. А. Калюжний, О. В. Копан, О. Г. Марценюк. – К. : «МП Леся», 2013. – 236 с.

2. Сердюк І. В. Взаємодія права та моралі в умовах інформаційного суспільства: філософсько-правовий дискурс : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.12 «Філософія права» / І. В. Сердюк – К., 2018. – 20 с.

УДК 340.342.951(043.2)

Калюжний Р.А., д.ю.н., професор,
Туз А.О., студентка магістратури,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Для України побудова інформаційного суспільства як комплексного феномена та постійний інформаційний розвиток є одним із найважливіших державних пріоритетів. Адже сучасний світ – це епоха інформаційного суспільства, основною характеристикою якої є глобалізація, що без сумніву відбивається на правовій реальності як окремих держав, так і світу в цілому. Оскільки в результаті глобалізації соціальний світ відчуває тиск різноманітних технічних та психологічних сил (комп'ютеризації потоків інформації, Інтернету, інтенсифікації праці, «синдрому хронічної втоми»), що постійно руйнують його традиційні